

عنوان درس ششم : نمایندگان مکتب مشاء (۲)

- **ابن سینا ملقب به (شیخ الرئیس، حجه الحق در شرق) (اویسنا، شاهزاده اطبا در غرب)**
 - ❖ زعیم فلاسفه مشاء
 - ❖ فراگیری منطق نزد ابو عبدالله ناتلی

آثار و کتب ابن سینا

- ❖ **قانون** : معروفترین فرهنگ نامه پزشکی
- ❖ **شفا**: دایره المعارف عظیم علمی و فلسفی، کاملترین مرجع در معرفی حکمت مشاء و نظرات طبیعی و مابعدالطبیعی
- ❖ **نجات** : **مختصر کتاب شفا**، بخش ریاضی آن را جوزجانی نوشته و به آن افزوده است.
- ❖ **انصاف** : داوری میان حکمای شرق و غرب و در حمله اصفهان به غزنویان به غارت رفته است .
- ❖ **اشارات و تئیهات** : خلاصه ای از حکمت و آخرین دیدگاه های فلسفی وی، ۳ فصل آخر آن در باب اشراق و عرفان
- ❖ **منطق المشرقیین** : در این کتاب عنوان شده که فلسفه مشاء، صورت ظاهری حکمت، برای عوام نوشته شده است اما حکمت مشرقی حکمت مخصوص خواص و برگزیدگان است . مقفود است. (بجز بخش منطقی آن)
- ❖ **دانشنامه علایی** : به زبان فارسی و ابواب مختلف حکمت در آن جمع است . برای علاء الدوله کاکویه نوشته شده است.

ابن سینا و طبیعت

- ❖ **طبیعت شناسی ابن سینا یکی از برجسته ترین ابعاد فکری اوست.**
- ❖ به نظر ابن سینا روش مطلوب و مناسب برای تحقیق در عالم طبیعت آن است که با هدف و غایت خلقت جهان سازگار باشد.
- ❖ طبیعت در فلسفه ابن سینا، مرتبه ای از عالم هستی است که رو به سوی مقصد خاصی دارد.
- هر سو که دویدیم همه روی تو دیدیم هر جا که رسیدیم سر گوی تو دیدیم
- هر سرو روان را که در این گلشن درهرست بر رسته بستان و لب جوی تو دیدیم
- ❖ **عنایت**، احاطه و شمول علم باری تعالی بر همه موجودات است و ضروری است که همه موجودات مطابق آن باشند تا **نیکوترین نظام** پدید آید که معلول ذات واجب تعالی و شمول علم اوست پس، **موجودات بر طبق علم الهی بوده و نیکوترین نظام را تشکیل داده اند.**
- ❖ ابن سینا مبدأ درونی همه اشیا را که سبب حرکت و سکون آنها می شود، طبیعت اشیا تعبیری می کند.
- ❖ به نظر ابن سینا، **طبیعت هر شیء آن را به سوی خیر و کمال** سوق می دهد به شرط نبود موانع در طبیعت
- ❖ آنچه ظاهراً شرّ و بدی به نظر می رسد (بدی های ظاهری) مانند پژمرده شدن یک گل یا مرگ یک جاندار یا وقایع طبیعی مانند سیل، طوفان و زلزله، **زمینه ساز خیر و کمال** و همگی برای **نظام کلی جهان لازم** اند.
- ❖ همه موجودات جهان در وجود و آثار خود به فیض و عنایت دائمی او نیازمندند.
- ❖ **علم حقیقی** به هر چیز در پرتو ارتباط آن با **مبدأ وجود** حاصل می شود و آنچه از راه فرضیه و مشاهده و تجربه و استقرا به دست می آید، تنها ابعاد ظاهری اشیاست. دانشمند حقیقی هرگز به ظواهر اکتفا نمی کند؛ بلکه می کوشد تا به **کنه (باطن) اشیا** پی ببرد و آن را در **پرتو نور هستی مطلق** مشاهده کند. این علم همان است که **خشوع و خشیت را در نهاد دانشمند تقویت می کند** و او را به **خضوع در برابر حق** وا می دارد:
- « **انما یخشی الله من عباده العلماء** » تنها بندگان عالم خداوند خشیت او را به دل دارند.

- ❖ از دیدگاه ابن سینا **علوم طبیعی** مانند مابعدالطبیعه یک **جنبه درونی و سری** دارند.
- ❖ ابن سینا در بسیاری از آثار خود، **کشف یک نکته علمی را کشف سری می داند** که خود اسرار دیگری را در پی دارد. تحقیق علمی هرگز از رازی که در کنه جهان طبیعت است، پرده بر نمی دارد؛ بلکه **آگاهی انسان را از هویت رازآلود جهان افزایش می دهد**. عالم حقیقی کسی است که در برابر این هویت اسرارآمیز جهان در حیرت و شگفتی است.
- ❖ در نظر ابن سینا، **جهان شناسی، شناخت قوانین طبیعت از طریق تجربه و آزمایش نیست؛** بلکه شناختی است که به مدد **اصول اثبات شده مابعدالطبیعه** حاصل آمده و غایت آن درک جهان طبیعت است و منظور از **جهان طبیعت، قلمرو فیض حق** و مرتبه ای از جهان هستی است که ما را به **شناخت واجب الوجود و نظام احسن** جهان نزدیک تر می کند.
- مراد دل ز تماشای باغ عالم چیست به دست مردم چشم از رخ تو گل چیدن
- ❖ مطالعه و تحقیق همه مراتب وجود را شامل می شود و توجه به مرتبه ای از هستی، او را از دیگر مراتب غافل نمی کند.
- ❖ ابن سینا می گوید چیزهای جزئی را که از راه تجربه به دست می آورد، به اتکای نیروی عقلانی در یک بینش کلی نیست به جهان، به یکدیگر پیوند دهد.
- ❖ روش فوق الذکر که به روش تجربی علوم جدید شباهت بسیار دارد، در نورشناسی، علم هیئت، روان شناسی، زمین شناسی و ریاضیات مشهود است.

▪ انسان وجهان

- ❖ میان انسان و جهان نوعی هماهنگی و تطابق درونی و بسیار عمیق برقرار است.
- ❖ ابن سینا، «جهان» را «عالم کبیر» و «انسان» را «عالم صغیر» می داند و به اعتقاد او تمام عناصر طبیعت به بهترین شکل در بدن انسان امتزاج یافته و تمام مراتب هستی به طور مجمل در نفس او به هم پیوند خورده است.
- ❖ هر اندازه نفس آدمی به کمالات بیشتری آراسته شود و از طریق تزکیه و تهذیب به مراتب بالاتری از مجرد ارتقا یابد، تناسب او با عالم هستی آشکارتر می شود. اطاعت از احکام شریعت و انجام فرایض و عبادت ها و مراعات زهد و ریاضت، انسان را با نظام جهان بیشتر مأنوس می سازد و او را برای کسب فیوضات عالم بالا آماده تر می کند.
- ❖ ابن سینا «قوت نفس انسان» را «منشأ کرامت ها و معجزات» می داند.
- ❖ به عقیده بن سینا، نفس آدمی به مرتبه ای می رسد که طبق قوانین و نوامیس جهان می تواند در آن تصرف کند.
- ❖ بین انسان و جهان نوعی یگانگی برقرار است. رابطه انسان و جهان رابطه ای خصمانه نیست؛ انسان برای نابودی جهان خلق نشده است و غایت خلقت او قهر و غلبه بر جهان نیست؛ بلکه انسان و جهان همدم و هم راز یکدیگرند.

▪ عشق به هستی

- ❖ از دیدگاه ابن سینا، **انس میان انسان و جهان بر پایه عشقی** است که در عالم هستی جریان دارد.
- ❖ **خداوند** آفریننده عالم است و **عشق او** به همه مخلوقات در **مراتب هستی** جاری است و در هر مرتبه به شکلی جلوه گر می شود.

کل اشیا از عقول و از نفوس و از صور از مواد و غیر آن، از عشق حق برپاستی

- ❖ ابن سینا در **رساله ای** که درباره «عشق» نوشته است، آن را **علت پیدایش جهان** می داند و می نویسد: هر یک از **ممکنات** به واسطه **جنبه وجودی** که در اوست، همیشه **شایق** به **کمالات** و مشتاق به خیرات است و برحسب **فطرت خود از بدی ها گریزان** است.

❖ ابن سینا، **اشتیاق ذاتی** و **ذوق فطری** را که سبب **بقای وجود ممکنات** است، **عشق** می نامد.

- ❖ **انس انسان با طبیعت ناشی از تشابه عالم صغیر و عالم کبیر** است. همین تشابه و سنخیت در گوهر انسان و جهان سبب عشق و محبت بین آنهاست و آنچه همه اجزاء جهان و از جمله، گوهر وجود انسان را به سوی خود می کشاند، **جاذبه همان عشق الهی** است که در کنه جهان هستی به ودیعت نهاده شده است.

طبایع جز کشش کاری ندانند حکیمان این کشش را عشق خوانند

گر اندیشه کنی از راه بینش به عشق است ایستاده آفرینش

▪ حکمت مشرقی

- ❖ در آثار ابن سینا به کتاب «منطق المشرقین» و موضوع آن اشاره کردیم. همچنین عنوان شد که **در سه فصل آخر کتاب «اشارات و تنبیهات» عالی ترین مضامین و دیدگاه های عرفانی** مطرح شده است.

- ❖ ابن سینا سه داستان دیگر به زبان رمز و تمثیل دارد به نام های «حی بن یقظان»، «رساله الطیر» و «سلامان و ابسال» که مطالعه آنها ابعاد مهمی از «حکمت مشرقی» او را آشکار می سازد. این نوشته ها جهان به نحوی بسیار شاعرانه تصویر شده است

- ❖ ابن سینا بروزیفه فرشتگان به مثابه راهنمایان بشرو نیروهایی که تدبیر جهان به عهده ایشان است تأکید فراوان دارد.
- ❖ فرشته شناسی یکی از ارکان «حکمت مشرقی» ابن سیناست. عقل در سیرتعالی خود از فرشته نور می گیرد و هدایت می شود.

▪ حکمت مشرقی

- ❖ تأثیر ابن سینا بر حوزه گسترده علوم و فلسفه اسلامی انکارناپذیر است.
- ❖ همه فیلسوفان بعد از ابن سینا به نحوی وامدار تفکر او هستند و در بسیاری از اصول و مبانی با او هم عقیده اند.
- ❖ در قرن دوازدهم میلادی، ترجمه بعضی از آثار ابن سینا به زبان لاتینی آغاز شد. بخش هایی از شفا و نجات و نیز تمام کتاب قانون، ترجمه و تدریس گردید.
- ❖ علاقه به آثار ابن سینا و ترجمه آنها در قرون وسطی ادامه یافت و حتی به دوره رنسانس نیز رسید.
- ❖ آرای علمی و فلسفی ابن سینا از قرن دوازدهم میلادی به بعد در مراکز علمی اروپا مؤثر واقع شد
- ❖ مراکز علمی سالرنو و مونپلیه بیشتر از طب بوعلی و دانشگاه های پاریس و اکسفورد از فلسفه او تأثیر پذیرفتند.
- ❖ «**اتین زیلسون**» فیلسوف مسیحی معاصر به خوبی ثابت می کند که در قرن دوازدهم، در مغرب زمین یک مکتب لاتینی ابن سینایی پدید آمد و نوعی جهان شناسی الهی را در دسترس اندیشمندان مسیحی قرار داد. به این ترتیب، فرشته شناسی ابن سینا هم مورد توجه قرار گرفت هر چند کمتر نفوذ یافت، اما جنبه صرفاً استدلالی فلسفه او و آثار علمی اش در اندیشه مغرب زمین تأثیری ژرف و پایدار داشته است.

نمونه سوالات کنکور سراسری سالهای گذشته درس ششم

۱- کدام مورد از نظر ابن سینا، ویژگی عالم حقیقی شمرده می شود؟ (سراسری ۹۷)

- (۱) نفس او به مراتب بالاتری از تجرد ارتقا یافته است (۲) با تحقیق علمی از رازهای طبیعت پرده بر می دارد
(۳) به ابعاد ظاهری اشیاء و موجودات توجهی ندارد (۴) با افزایش دانش، حیرت و شگفتی اش افزایش می یابد.

۲- با توجه به افکار و آثار ابن سینا، کدام عبارت درست است؟ (خارج کشور ۹۷)

- (۱) روش ابن سینا در کتاب شفا، به روش علوم تجربی در علوم جدید، شباهت بسیاری دارد.
(۲) ابن سینا در کتاب قانون، برای بیان اصول کلی دانش مورد بحث خود، از مبانی مابعدالطبیعه بهره می جوید.
(۳) بوعلی سینا در رساله ای که درباره عشق نوشته است، انس انسان را با عالم طبیعت ناشی از تشابه عالم با خدا می داند
(۴) ابن سینا در منطق المشرقیین یادآوری می کند که فلسفه مشایی حکمتی است برای برگزیدگان اما فلسفه اشراقی علم خواص است.

۳- پاسخ اصلی ابن سینا به این سوال که چرا نظام عالم نظام احسن است کدام است؟ (سراسری ۹۶)

- (۱) وقایع ویرانگر هم جزء ضروری نظام عالمند.
(۲) هر موجودی به سوی خیر و کمال حرکت می کند.
(۳) نظام موجودات منطبق بر علم الهی است.
(۴) هر موجودی در طبیعت نقش خاصی دارد.

۴- کدام عبارت برای تعریف اصطلاح « عنایت » نزد ابن سینا مناسب است؟ (خارج کشور ۹۶)

- (۱) نظمی است که در طبیعت وجود دارد.
(۲) علم فراگیر خداوند به موجودات است.
(۳) رحمتی است که شامل همه انسانها می شود.
(۴) لطف خدا است که در مقابل هر شری است .

۵- کدام مورد بیانگر تفاوت طبیعت شناسی ابن سینا و علوم طبیعی امروز است؟ (سراسری ۹۵)

- (۱) امکان تبیین عقلانی کل هستی
(۲) همسو بودن با غایت هستی
(۳) داشتن مقصد و هدف خاص
(۴) بهره گیری از عقل و تجربه علمی

۶- کدام مورد بیانگر وجه مشترک طبیعت شناسی ابن سینا با علوم طبیعی نوین است؟ (خارج کشور ۹۵)

- (۱) ارتباط موجودات طبیعی را با مبدا نهایی آنها نشان می دهد.
(۲) به عوامل موثر بیرونی و مبادی درونی اشیاء توجه دارد.
(۳) به طور تدریجی از اسرار عالم طبیعت پرده بر می دارد.
(۴) روش و هدف آن با مقصود آفرینش سازگار است .

۷- کدام یک ویژگی تحقیق علمی را از دیدگاه ابن سینا بیان می کند؟ (سراسری ۹۴)

- (۱) پرده از کنه طبیعت بر می دارد.
(۲) ابعاد ظاهری اشیا را هم معلوم نمی کند.
(۳) جهان را اسرار آمیزتر از پیش نشان می دهد.
(۴) محقق را به درک جهان طبیعت و مبدا آن می رساند.

۸- با توجه به طبیعت شناسی ابن سینا کدام عبارت نادرست است؟ (خارج کشور ۹۴)

(۱) شرور و نقایص طبیعی زمینه ساز خیر و کمال بیشتر در طبیعت هستند.

(۲) هر موجودی با توجه به طبیعت خود ضرورتاً به کمال می رسد.

(۳) در هر پدیده طبیعی می توان حکمت بالغه الهی را مشاهده کرد.

(۴) موجودات را فقط در ربط آنها با مبدأشان واقعا می توان شناخت.

۹- کدام یک، از آثار بی واسطه ی عشق الهی به موجودات شمرده نمی شود؟ (سراسری ۹۳)

(۱) هر موجودی در پی حفظ حیات خویش است .

(۲) میان انسان و جهان نوعی یگانگی برقرار است.

(۳) آدمی بر حسب فطرت خود از بدی گریزان است (۴) ریاضت انسان را با نظام جهان مأنوس می سازد.

۱۰- نمی توان گفت «عشقی که حکیمان از آن سخن می گویند، شامل نیز هست» (خارج کشور ۹۳)

(۱) خواسته های غریزی حیوانات

(۲) تلاش هر موجود زنده برای بقا

(۳) خواست انسان برای غلبه بر جهان

(۴) کشش های طبیعی میان عناصر

۱۱- کدام مورد تصویر مناسبتری از جهانشناسی ابن سینا ارائه می دهد؟ (سراسری ۹۲)

(۱) تلاش برای درک جهان طبیعت، یعنی قلمرو فیض الهی، با استفاده از اصول مابعدالطبیعه.

(۲) تلاش برای شناخت قوانین طبیعت به کمک مشاهده، تجربه، آزمایش و مبانی مابعدالطبیعه.

(۳) شناخت ابعاد مختلف اشیاء با استفاده از تجربه و استقرا، که باعث تقویت خشوع در نهاد دانشمند می گردد.

(۴) شناختی که به مدد اصول مابعدالطبیعی به دست می آید و ما را به شناخت واجب الوجود نزدیک می کند.

۱۲- به اعتقاد ابن سینا، علم واقعی به هر شیء... (خارج کشور ۹۲)

(۱) به مدد اصول اثبات شده علمی به دست می آید

(۲) در پرتو ارتباط انسان با مبدأ وجود حاصل می شود.

(۳) شناخت حقیقت رابطه ی آن با مبدأ هستی است

(۴) شناخت قوانین مربوط به آن از طریق تجربه است

۱۳- قوانین علمی، بیان کننده رابطه بین دو پدیده اند که موارد را در بر می گیرد و کلیت آنها را می توان در

.... جست و جو کرده (سراسری ۹۱)

(۱) ضروری - تجربه نشده - اصول عقلانی

(۲) احتمالی - تجربه شده - آزمونهای تجربی

(۳) ضروری - تجربه شده و تجربه نشده - اصول عقلانی

(۴) ضروری - تجربه شده - اصول عقلانی و آزمونهای تجربی

۱۴- از نظر ابن سینا علم حقیقی حاصل می شود و مشاهده و تجربه ، ابعاد..... موجودات را نشان می دهد و عالم حقیقی کسی است که (خارج کشور ۹۱)

- (۱) در پرتو نور هستی مطلق - ظاهری - در برابر هویت جهان در حیرت است.
(۲) در پرتو نور هستی مطلق - پنهان - با تحقیق علمی پرده از اسرار پنهان هستی بر می دارد .
(۳) از طریق فرضیه سازی و استقراء - ظاهری - آگاهی او از هویت رازآلود جهان در افزایش است.
(۴) از طریق فرضیه سازی و استقراء - پنهان - با تحقیق علمی پرده از اسرار جهان بر می دارد .

۱۵- به اعتقاد ابن سینا، مبدأ درونی همه اشیاء که مسبب حرکت و سکون آن ها است، همان ... است و حصول علم حقیقی به هر چیز در پرتو ... می باشد. (خارج کشور ۹۰)

- (۱) طبیعت اشیاء - فهم قوانین و سنن هستی
(۲) طبیعت اشیاء - ارتباط آن با مبدأ وجود
(۳) عنایت یا احاطه علم - ارتباط آن با مبدأ وجود
(۴) عنایت یا احاطه علم - فهم قوانین و سنن هستی

۱۶- به اعتقاد ابن سینا، منشاء کرامات و معجزات است که قوانین و نوامیس جهان ، در آن تصرف می کند و مهارکننده قدرت تصرف انسان در طبیعت به توصیه حکمت الهی است (خارج کشور ۸۹)

- (۱) قوت نفس - برخلاف - توجه به مبادی مابعدالطبیعه
(۲) عشق و اشتیاق - برخلاف - روی آوردن به وحی الهی
(۳) قوت نفس - مطابق با - توجه به مبادی مابعدالطبیعه
(۴) عشق و اشتیاق - مطابق با - روی آوردن به وحی الهی

۱۷- طراح اندیشه فلسفه اسلامی ... در اثر فلسفی خود به نام ... بود و ابواب مختلف حکمت از سوی ابن سینا در ... مطرح شد. (سراسری ۸۸)

- (۱) ابن سینا - الاشارات و التنبیها - شفا
(۲) فارابی - رساله جمع بین رای دو حکیم - شفا
(۳) ابن سینا - الاشارات و التنبیها - شفا
(۴) فارابی - رساله جمع بین رای دو حکیم - دانشنامه علایی

۱۸- به اعتقاد ابن سینا عنایت که همان ... بر همه موجودات است، نظام احسن را تحقق می بخشد و بهترین روش برای تحقیق در عالم طبیعت ... است (سراسری ۸۸)

- (۱) فیاضیت و بخشندگی مطلق خداوند - سازگاری تحقیق با هدف و غایت جهان خلقت
(۲) احاطه و شمول علم باریتعالی - فراگیری تحقیق، تمام اجزای شکل دهنده هستی
(۳) فیاضیت و بخشندگی مطلق خداوند - فراگیری تحقیق، تمام اجزای شکل دهنده هستی
(۴) احاطه و شمول علم باریتعالی - سازگاری تحقیق با هدف و غایت جهان خلقت

۱۹- به اعتقاد ابن سینا شوق به کمالات و اشتیاق به خیرات در ممکنات برخاسته از جنبه ... آن ها و سبب بقای آنها همان ... است و راه برقراری انس با نظام جهان است. (سراسری ۸۸)

- (۱) وجودی - عشق - اطاعت و بندگی
(۲) امکانی - عشق - اطاعت و بندگی
(۳) وجودی - وجود - روشن نگه داشتن جلوه های عشق
(۴) امکانی - وجود - روشن نگه داشتن جلوه های عشق

۲۰ - اعطای لقب معلم ثانی به فارابی از آن جهت بود که او بود و شمول علم باری تعالی بر همه موجودات به اعتقاد شیخ

الرئیس ... نام دارد که ادامه آن ، نمود نظام..... می باشد؟ (سراسری ۸۷)

(۱) برخوردار از تمام علوم زمان خویش - عنایت - اتقن (۲) برخوردار از تمام علوم زمان خویش - احاطه - اتقن

(۳) مؤسس فلسفه اسلامی یا نبوی - عنایت - احسن (۴) مؤسس فلسفه اسلامی یا نبوی - احاطه - احسن

۲۱ - به اعتقاد ابن سینا کدام آثار او حاوی صورت ظاهری حکمت است و کدام اثر ویژه خواص و برگزیدگان است؟ (سراسری ۸۶)

(۱) اشارات و تنبیهات - شفا و نجات (۲) شفا و نجات - منطق المشرقیین

(۳) اشارات و تنبیهات - منطق المشرقیین (۴) شفا و نجات - اشارات و تنبیهات

۲۲ - به نظر ابن سینا هر شیء آن را به سوی..... (سراسری ۸۱)

(۱) اعتدال و مجرد سوق می دهد و در راه هیچ مانعی کارساز نیست.

(۲) اعتدال و مجرد سوق می دهد و در این راه تنها مانع غیرمادی کارساز است.

(۳) خیر و کمال سوق می دهد و مدد رسان آن عقل اول است.

(۴) خیر و کمال سوق می دهد و مدد رسان آن عقل فعال است.

۲۳ - آخرین دیدگاه های فلسفی ابن سینا در کدام کتاب مطرح شده و کتاب «محاکمات» را چه کسی شرحی استادانه بر آن نوشته

است؟ (سراسری ۸۰)

(۱) اشارات و تنبیهات - قطب الدین شیرازی (۲) اشارات و تنبیهات - قطب الدین رازی

(۳) نجات - قطب الدین شیرازی (۴) نجات - خواجه طوسی

۲۴ - به نظر ابن سینا، روش مطلوب و مناسب برای تحقیق در عالم طبیعت آن است که... (۸۰)

(۱) با هدف و غایت خلقت جهان سازگار باشد. (۲) با حکمت مشرقی مورد مطالعه و بررسی قرار گیرد.

(۳) باروش عقلی و استدلالی مورد بررسی قرار گیرد. (۴) با علت فاعلی جهان خلقت سازگار و همراه باشد

۲۵ - از دیدگاه ابن سینا، سبب حرکت و سکون در اشیاء کدام است و مدد کدام مورد صورت می گیرد؟ (۷۷)

(۱) طبیعت - عقل اول (۲) طبیعت - عقل فعال (۳) علت فاعلی - صادر اول (۴) علت فاعلی - صادر دهم

۲۶ - از دیدگاه ابن سینا، علم حقیقی به هر چیز در پرتو ارتباط آن با کدام مورد حاصل می شود؟ (۷۷)

(۱) طبیعت فعال (۲) عالم ملکوت. (۳) مبدا درونی (۴) مبدا وجود

۲۷ - از دیدگاه ابن سینا انس انسان با طبیعت ناشی از کدام مورد است؟ (۷۷)

(۱) استفاده ی کار بردی از عالم (۲) تشابه عالم صغیر و عالم کبیر

(۳) عشق انسان به تصرف در طبیعت (۴) گریز از خطرات هول انگیز طبیعت

۲۸ - ابن سینا از مبدا درونی همه اشیاء که سبب حرکت و سکون در آنها می شود، به چه عنوانی تعبیر می کند و شیء رابه کدام جهت

سوق می دهد؟ (۷۶)

(۱) طبیعت - علت بیرونی (۲) طبیعت - خیر و کمال (۳) صورت - خیر و کمال (۴) صورت - علت بیرونی

۲۹ - در کلمات ابن سینا ((زمین)) و ((عالم مجردات)) به ترتیب کدام است؟ (۷۵)

(۱) شرق - غرب (۲) غرب - شرق (۳) ناسوت - ملکوت (۴) ناسوت - لاهوت

۳۰ - از دیدگاه بو علی سینا علت پیدایش جهان چیست؟ (۷۵)

(۱) حیرت (۲) عقل اول (۳) عقل دوم (۴) عشق

۱- از نظر ابن سینا جهان شناسی و شناخت قوانین طبیعت از چه طریقی است و غایت آن چیست؟ جهان شناسی شناخت قوانین طبیعت از طریق تجربه و آزمایش نیست؛ بلکه شناختی است که به مدد اصول اثبات شده مابعدالطبیعه حاصل آمده و غایت آن درک جهان طبیعت است و منظور از جهان طبیعت قلمرو فیض حق و مرتبه ای از جهان هستی است که ما را به شناخت واجب الوجود و نظام احسن جهان نزدیک تر می کند.

۲- به نظر ابن سینا علم حقیقی چیست و چه تفاوتی با علم غیر واقعی دارد؟ علم حقیقی به هر چیز در پرتو ارتباط آن با مبدأ وجود حاصل می شود و آنچه از راه فرضیه و مشاهده و تجربه و استقرا به دست می آید، تنها ابعاد ظاهری اشیا است

۳- آیا به نظر ابن سینا سرّ و بدی وجود دارد؟ خیر آنچه ظاهراً سرّ و بدی به نظر می رسد مانند پژمرده شدن یک گل یا مرگ یک جاندار یا وقایع ویرانگر طبیعی همچون سیل همگی برای نظام کلی جهان لازم اند. همه بدی های ظاهری در واقع زمینه ساز خیر و کمال بیشتر در طبیعت هستند.

۴- طبیعت شیء از نظر ابن سینا چیست؟ مبدأ درونی همه اشیا که سبب حرکت و سکون آنها می شود.

۵- رابطه انسان و جهان را از نظر ابن سینا توضیح دهید. میان انسان و جهان نوعی هماهنگی و تطابق درونی و بسیار عمیق برقرار است. تمام عناصر طبیعت به بهترین شکل در بدن انسان امتزاج یافته و تمام مراتب هستی به طور مجمل در نفس او به هم پیوند خورده است. هر اندازه نفس آدمی به کمالات بیشتری آراسته شود و از طریق تزکیه و تهذیب به مراتب بالاتری از تجرد ارتقا یابد، تناسب او با عالم هستی آشکارتر می شود. بنابراین، بین انسان و جهان نوعی یگانگی برقرار است.

۶- مقصود ابن سینا از عالم صغیر و عالم کبیر چیست؟ ابن سینا انسان را عالم صغیر و جهان را عالم کبیر می داند

۷- از نظر ابن سینا منشأ کرامات و معجزات چیست؟ قوت نفس انسان - نفس انسان به مرتبه ای می رسد که می تواند در قوانین و نوامیس جهان تصرف و آنرا تغییر دهد.

۸- عشق به هستی از دیدگاه ابن سینا را به طور خلاصه توضیح دهید. از دیدگاه ابن سینا، انس میان انسان و جهان بر پایه عشقی است که در عالم هستی جریان دارد. خداوند آفریننده عالم است و عشق او به همه مخلوقات در مراتب هستی جاری است و در هر مرتبه به شکلی جلوه گر می شود. بدینسان عشق علت پیدایش جهان است.

۹- چرا امروزه علوم تجربی از مبانی حکیمانه فاصله گرفته است؟ زیرا به جهان به مثابه یک واقعیت سراسر مادی می نگرند و گویی از مبادی عالم هستی غافل است (از مطالب کتاب قبلی که در این کتاب حذف شده است)

۱۰- پیام حکمت الهی به علوم و فناوری جدید چیست؟ پیام حکمت الهی به علوم جدید آنست که به مبادی مابعدالطبیعه جهان توجه کنند و با بینش الهی نسبت به جهان، در آن تصرف کرده و در اختیار سعادت بشر قرار دهند. (از مطالب کتاب قبلی که حذف شده است)

۱۱- تفاوت دانشمندان اسلامی و دانشمندان امروزی را در شناخت عالم طبیعت بنویسید. (از مطالب حذف شده کتاب قبلی)

۱۲- فرشته شناسی در تفکر ابن سینا چه نقشی دارد؟ اتین ژیلسون فیلسوف مسیحی معاصر به خوبی ثابت می کند که در قرن دوازدهم، در مغرب زمین یک مکتب لاتینی ابن سینایی پدید آمد و نوعی جهان شناسی الهی را در دسترس اندیشمندان مسیحی قرار داد. به این ترتیب، فرشته شناسی ابن سینا هم مورد توجه قرار گرفت. البته این بخش از تفکر ابن سینا کمتر نفوذ یافت.

۱۳- آیا ابن سینا توانست حکمت مشرقی را تأسیس کند؟ چه کسی و تحت چه عنوانی آن را بنیان نهاد؟ در میان آثار ابن سینا به تألیفاتی هست که با نوشته های مشائی وی که صرفاً جنبه استدلالی دارد و در قالب براهین محض منطقی نگاشته شده است، تفاوتی چشمگیر دارد. گمان می رود که این رسایل، پاره هایی از همان فلسفه مشرقی باشد که او در صدد توضیح آن بوده است اما سهروردی تعبیر حکمت مشرقی را رسماً برای فلسفه خود انتخاب کرد.

۱۴- تأثیر ابن سینا را در جهان اسلامی و فلسفه اسلامی و جهان غرب بنویسید. تأثیر ابن سینا بر حوزه گسترده علوم و فلسفه اسلامی انکارناپذیر است. همه فیلسوفان بعد از ابن سینا به نحوی وامدار تفکر او هستند و در بسیاری از اصول و مبانی با او هم عقیده اند. در قرن دوازدهم میلادی، ترجمه بعضی از آثار ابن سینا به زبان لاتینی آغاز شد. بخش هایی از شفا و نجات و نیز تمام کتاب قانون، ترجمه و تدریس گردید.

نمونه سوالات متن تالیفی درس ششم

۱- تعیین کنید کدام گزینه صحیح و کدام یک غلط می باشد؟

- الف) طبیعت شناسی ابن سینا یکی از برجسته ترین ابعاد فکری اوست. **درست**
ب) علم واقعی از نظر ابن سینا، علم به حقیقت شی یعنی رابطه وجودی آن با وجود مبداء جهان می باشد. **درست**
ج) مولف « رساله الطیر » ابن سینا است. **درست**
د) عالم حقیقی کسی است که در برابر هویت اسرار آمیز جهان در حیرت و شگفتی است. **درست**
- ۲- جاهای خالی را با کلمات مناسب کامل کنید .

- الف) ابن سینا ، جهان را و انسان را می نامد. **عالم کبیر - عالم صغیر**
ب) به نظر ابن سینا ، مبداء درونی شی که سبب و اشیاء می شود، طبیعت شی نامیده می شود. **حرکت - سکون**
ج) ابن سینا انسان را منشأ کرامت ها و معجزات می داند. **قوت نفس**
د) علم فراگیر خداوند به موجودات ، نزد ابن سینا نامیده می شود. **عنایت**
و) به اعتقاد ابن سینا، علم واقعی به هر شیء در پرتو ارتباط انسان با حاصل می شود. **مبدأ وجود**

۳- هر یک از گزینه های سمت راست با یکی از گزینه های سمت چپ مناسبت دارد. آنها را در کنار هم بنویسید.

- الف) عالم کبیر
ب) علم خواص از نظر ابن سینا
- ۱- جهان
۲- حکمت مشرقی
- الف: ۱
ب: ۲

۴- به سوالات زیر پاسخ کوتاه دهید .

- الف) از دیدگاه ابن سینا منشاء کرامت ها و معجزات کدام است ؟ **قوت نفس انسان**
ب) چرا نظام عالم نظام احسن است؟ **زیرا نظام موجودات منطبق بر علم الهی است .**

۵- به سوالات زیر پاسخ تشریحی دهید.

- الف) به عقیده ابن سینا ، روش مطلوب و مناسب برای تحقیق در عالم طبیعت چگونه روشی است؟ **روشی است که با هدف و غایت خلقت جهان سازگار باشد.**
ب) چرا به عقیده ابن سینا، عالم طبیعت بهترین نظام ممکن یا نظام احسن است ؟ **عنایت، احاطه و شمول علم باری تعالی بر همه موجودات است و ضروری است که همه موجودات مطابق آن باشند تا نیکوترین نظام پدید آید و چنین نظامی معلول ذات واجب تعالی و شمول علم اوست. پس، موجودات بر طبق علم الهی بوده و نیکوترین نظام را تشکیل داده اند.**